

OPINIA națională

Revistă săptămânală de informație, opinie și idei de larg interes național, editată de FUNDATIA „ROMÂNIA DE MÂINE”

CULTURA DEMOCRAȚIEI Dimensiuni sociale ale toleranței

Prof.dr. AURELIAN BONDREA

O particularitate sau trăsătură specifică vieții cu aderat democratice, o expresie a culturii democrației, în ordinea de idei urmărite de această rubrică, o reprezentă „înțelegerea și acceptarea celuilalt”, adică spiritul tolerant. După cum se stie, oamenii nu au fost, nu sunt și nu vor fi niciodată „la fel”, personalitatea, instruirea, interesele, opțiunile de diverse feluri, inclusiv politice, despărțindu-i ca indivizi, ca grupuri sau categorii sociale, profesionale, etnice, religioase etc., oamenii regăsindu-se însă laolaltă, mai mult sau mai puțin conștient, în funcție de o multitudine de criterii, principii sau norme reciproce împărtășite, cultivate prin sistemul de învățare socială - școală, familie -, adesea impuse prin forța legii, sub presiunea constrângerii. Așa au evoluat și evoluzează, în fapt, umanitatea în general, națiunile,

cetăeanul, grupurile sociale, instituțiile în cadrul cărora conviețuiesc - școala, biserică, partidele politice, asociațiile de tot felul, statul național și chiar organismele internaționale cu funcții de reunire a eforturilor umane în vederea prosperității, păcli, a progresului și civilizației.

Din punct de vedere social, antropologic, sociologic și psihologic, între spiritul democratic și „acceptarea celuilalt” există o atât de strânsă legătură, asemenea relației intime de intercondiționare încât se poate spune că o societate, o colectivitate este liberă și democratică în măsura în care este tolerantă și este tolerantă în măsura în care libertățile și îndatoririle, viața democratică reprezintă un mod de a fi, starea de normalitate a individului și colectivității.

Întrebarea, aparent retorică: „O societate este democratică

fiindcă este tolerantă sau este tolerantă fiindcă este democratică?” duce invariabil, prin căutarea răspunsului cel mai convenabil idealurilor și valorilor umane, la constatarea unei reale și mereu prezente semnificații sociale a toleranței în conviețuirea umană, de la „celula“ de bază a societății, familia, până la entitatea și personalitatea națională, statală, așa cum a fost ea „forjată“ de istorie și cum își orânduiește viața prin propria lege fundamentală, Constituția.

(Continuare în pag. 7)

În suplimentul EDUCAȚIA:

- Studenții se adresează ministrului învățământului.
- Flux și reflux în modernizarea școlii primare.
- Lipsa de educatori și învățători calificați în școala rurală.

pag. 5-6

Pledoarie pentru cultura muzicală

Acad. STEFAN MILCU

Presupunând cunoscute cele două noțiuni corelate în acest ese, în diversitatea și complexitatea sensurilor acordate termenilor, ne vom referi la muzica denumită cu un termen criticabil „cultă“. De fapt, este muzica audiată în sălile de concert, operă și teatru. În toate cazurile percepem, din punct de vedere fizic, sunete orânduite în diferite modalități, dintre care cele mai cunoscute de profani sunt melodia și ritmul. De fapt, structurile artei muzicale sunt mult mai complexe, generând dificultăți de accesibilitate în creația și auditia lor. Este explicabilă, aşadar, existența școlilor de nivele diferite, de la cele specialize la execuția cu anumite instrumente, la ansamblul învățământului predat în conservatoare.

Sunetul muzical poate fi considerat asemănător cuvintelor, întrucât este capabil să transmită printr-un limbaj propriu idei, acțiuni și stări emoționale, ansamblu care constituie cultura muzicală. De fapt, este probabil că vorberea a coincis inițial cu capacitatea cântării vocale și elementar instrumentală. Este explicabilă considerabila varietate de forme muzicale de la cântatul solitar la cel coral, de la muzica populară la cea cultă și religioasă. Sunetul muzical are totdeauna și o semnificație emoțională-afectivă care deschide accesul la o reprezentare a tot ceea ce constituie existența umană, amplificând-o prin noi dimensiuni. Oricare ar fi forma de audiere muzicală, sunetul depășește simpla receptare auditivă, generând o mișcare complexă cerebrală, așa cum a fost comentată.

Sunt cazuri de surditate a sunetului muzical care este perceptuat ca un zgomot. Aceasta ar fi explicația posibilă a considerării învățământului muzical ca o „dexteritate“, ca și „gimnastică“. Două erori care diminuează evoluția posibilă spre ceea ce se poate numi cultura muzicală sub formele ei superioare.

Tendința contemporană de dominare prin ritm în muzica comună este o frustrare care oferă numai o componentă a sunetului muzical.

Nu este posibil ca într-un eseu să fie epuizate numeroasele și captivantele probleme ale muzicii ca formă de cultură, cu evoluția istorică și semnificația muzicalității cuvântului.

Este neîndoilenic că absența unui minim în cunoașterea, audiere sau execuția diverselor forme ale limbajului muzical constituie o formă de incultură și frustrare spirituală.

La început de an, cea mai oportună dintre întrebări:

**QUO VADIS
REFORMA?**

pag. 3

Poate fi evitată drama agriculturii românești

Acad. DAVID DAVIDESCU
Prof. dr. VELICICA DAVIDESCU

Reforma agrară, de reconstituire a dreptului de proprietate asupra pământului, conform Legii 18/1991, a înlocuit marele producător agricol, cu micul producător fără inventar agricol, fără capital, fără cunoștințe tehnice corespunzătoare unei agriculturi de performanță, fără instituțiile adecvate care să-i furnizeze cunoștințele tehnice necesare, să-i faciliteze aprovisionarea cu materialele necesare procesului

de producție, fără o rețea adecvată de valorificare a produselor agricole atât pe piață internă cât și la export, fără instituții de credit adecvate agriculturii, fără instituțiile care să apere interesele producătorului agricol, fără perspective care să atragă tineretul pentru ca să îmbrățișeze profesia de agricultor. Dacă prin aplicarea legii s-a rezolvat structura de proprietate asupra pământului, încât peste 80% din suprafață se află în sectorul privat, în schimb, până în prezent, nu s-au rezolvat alte numeroase probleme social-economice și organizatorice ale exploatațiilor agricole. Nu s-au instituit factori care să sprijine efectiv pe cei ce practică agricultura cu informații tehnice și consultații competente, cu aprovizionarea la timp cu materialele necesare tehnologilor de cultivare a plantelor sau creșterii animalelor, care să faciliteze valorificarea corespunzătoare a rezultatelor muncii, să rezolve probleme de gestiune economică și de management, de asigurări sociale

și de pensionare a țărănimii. Lipsesc, de asemenea, instituțiile și organismele corespunzătoare care să conducă mai rapid la intensificarea producției agricole și la integrarea mai rapidă în economia de piață și în organismele europene. Această situație grea din agricultură se datorează, în parte, și consultării unor echipe de experți străini, care nu au cunoscut „socialismul“ decât din cărți și în recomandările lor nu au ținut seama de realizările tehnice din agricultura dinaintea anului 1989 (organizarea teritoriului, comasarea, sistemele de irigații, lucrările antierozionale, complexele de tip industrial de creștere a animalelor și păsărilor, uzinele de tractoare și mașini agricole, combinatele de îngrășăminte chimice etc) și au propus măsuri, însușite de guvernanți, care au dus la pulverizarea terenului agricol în 18 milioane de parcele - după alii 42 de milioane - aflate acum în proprietatea a circa 6 milioane proprietari, din care 50% locuiesc în orașe unde au alte ocupări, agricultura fiind pentru ei o sursă de venituri întâmplătoare.

(Continuare în pag. 7)

COLEGIILE REVISTEI „OPINIA NAȚIONALĂ”

COLEGIUL PENTRU REFORMĂ

ȘI RELANSAREA

ECONOMIEI NAȚIONALE

- Acad. Alexandru Bârlădeanu
- Acad. Anghel Rugină
- Acad. N.N. Constantinescu
- Acad. David Davidescu
- Prof.dr. Constantin Ionete
- Prof.dr. Ivanciu Nicolae-Văleanu
- Prof.dr.doc. Alexandru Zanfir
- Prof.dr. Mircea Druc
- Prof.dr. Alexandru Albu
- Prof.dr. Mihai Părăluță
- Prof.dr. Gheorghe Zaman
- Prof.dr. Petre Mălcomete
- Prof.dr. Mihai Dumitrescu

- Prof.dr. Stefan Lache
- Prof.dr. Gheorghe I. Ioniță
- Adrian Păunescu
- Prof.dr. Ion Rebedeu
- Prof.dr. Ion Mihail Popescu
- Prof.dr. Gheorghe Cazan
- Prof.dr. Ion Tudosescu
- Prof.dr. Tiberiu Nicola
- Prof.dr. Virgil Constantinescu

COLEGIUL PENTRU

DOCTRINE POLITICE

ȘI PROBLEME

ALE RELAȚIILOR

INTERNAȚIONALE

- Valentin Lipatti
- Dr. Ion Mitran
- Prof.dr. Florea Duduță
- Prof.dr. Mircea Nicolaescu
- Prof.dr. Marin Voiculescu
- Ion Mărgineanu
- Dan Lăzărescu
- Prof.dr. Ion Zară
- Prof.dr. Constantin Mecu
- Prof.dr. Marin Nedea
- Prof.dr. Constantin Vlad
- Dr. Nicolae Ecobescu

COLEGIUL PENTRU

PROBLEMELE SĂNĂTĂII

ȘI PROTECȚIEI SOCIALE

- Acad. Nicolae Cajal
- Acad. Constantin Bălăceanu-Stolnici
- Prof.dr.doc. Iulian Mincu
- Prof.dr.doc. Victor Ciobanu
- Prof.dr. Caius Traian Dragomir
- Prof.dr. Andrei Fircă
- Prof.dr. Dorin Saraforeanu
- Prof.dr. Ioan Pop D. Popa
- Prof.dr. Stefan Costea
- Prof.dr. Gheorghe Răboacă

COLEGIUL PENTRU

PROBLEMELE JUSTIȚIEI,

STATULUI DE DREPT

ȘI DEMOCRAȚIEI

- Acad. Ion Filipescu
- Acad. Vasile Gionea
- Prof.dr. Antonie Iorgovan
- Prof.dr. Adam Popescu
- Prof.dr. Nicolae Popa
- Prof.dr. Andrei Popescu
- Prof.dr. Ionel Cloșcă
- Prof.dr. Mihai Mercea
- Prof.dr. Mircea Stroia

Director:

Prof.dr. AURELIAN BONDREA

Recent
a apărut
o valoioasă
lucrare
științifică

RESTITUIRİ ANTON GOLOPENȚIA

În Editura „Ararat“ a apărut recent volumul „Anton Golopenția. Restituirii“, avându-l ca editor pe Ștefan Costea. Lucrarea constituie finalizarea unor investiții mai ample, realizate de editor împreună cu Ștefania Golopenția, soția, Sanda Golopenția, fiica cunoscutului sociolog român, după „reabilitarea“ acestuia și autorizarea publică a operei lui științifice la sfârșitul deceniului 7 (1968-1970). Studiile incluse în volum, realizate pe baza unor investigații personale

sau a unor rememorări semnate de Sanda Golopenția, Ștefan Costea, Vladimir Trebici, Maria Larișescu, Florica Tănărescu, Anton Rațiu - aduc date și informații inedite cu privire la viața și personalitatea lui Anton Golopenția, la concepția sa despre sociologie ca știință, la cercetările directe ale realității sociale, ca și la unele dintre cele mai reprezentative aspecte din activitatea sa științifică în cadrul Școlii sociologice românești de la București.

În preajma aniversării Fundației „România de Mâine“

Sedința comună a Biroului Executiv al Consiliului de conducere al Fundației „România de Mâine“ și a Biroului Senatului Universității „Spiru Haret“.

● Hotărâri
importante
privind sesiunea
de examene
ianuarie-
februarie 1996.

● Planul
editorial al
Fundației pe
anul în curs.

● Pregătiri
pentru
aniversarea
Fundației și
alegerea unui
nou Consiliu de
conducere.

În ziua de 19 ianuarie 1996, a avut loc Sedința comună a Biroului Executiv al Consiliului de conducere al Fundației „România de Mâine“ și a Biroului Senatului Universității „Spiru Haret“. Desfășurată sub conducerea prof. dr. Aurelian Bondrea, președintele Fundației „România de Mâine“ și al Senatului Universității „Spiru Haret“, reunionea celor două organisme a avut un pronunțat caracter de lucru. Pe agenda dezbatelor au fost înscrise probleme de actualitate, importante pentru bunul mers al procesului instructiv-educativ în cadrul Universității, ca și pentru perfectionarea în continuare a activității Fundației, în perspectiva împlinirii, la 12 februarie 1996, a 5 ani de la înființarea acestei instituții de știință, învățământ și cultură, puse în slujba intereselor naționale.

Biroul Executiv al Consiliului de conducere al Fundației și Biroul Senatului Universității au aprobat Programul și metodologia de desfășurare a examenelor din sesiunea ianuarie-februarie a.c.. În informarea prezentată, acad. Ion Coteanu, rectorul Universității „Spiru Haret“, a accentuat o serie de cerințe de natură să asigure desfășurarea corespunzătoare a sesiunii de examene dintre 29 ianuarie și 18 februarie a.c., printre care, la loc central trebuie să se situeze - așa cum au subliniat toți participanții la ședință - manifestarea unei exigențe maxime în toți anii de studii și la toate disciplinele prevăzute în planul de învățământ. Aceasta este o condiție esențială a pregăririi temeinice a

viitorilor absolvenți ai Universității.

În cadrul ședinței comune a fost aprobată Structura pe funcții didactice a posturilor ce urmează a fi scoase la concurs, până la încheierea primului semestrului anului universitar 1995-1996. Așa cum rezultă din informarea prezentată de prof. dr. doc. Grigore Posea, prorector al Universității „Spiru Haret“, în actualul an universitar vor fi scoase la concurs 50% din posturile cuprinse în statele de

Evoluții contemporane ale limbii române dezbatute la Sinaia

Prof. dr. CONSTANTIN VLAD,
președinte al filialei Sinaia a Fundației
„România de Mâine“

În cadrul Colocviilor culturale lunare „Sinaia“ ale Fundației „România de Mâine“, academicianul Ion Coteanu, rectorul Universității „Spiru Haret“, a vorbit despre evoluții pe care le cunoaște în prezent limba română. Au participat profesori de limba română din școlile sănătăie și din împrejurimi, precum și alți intelectuali interesati în tema supusă dezbaterei. La sugestia gazdelor, Casa de Cultură și Școală generală „George Enescu“ Colocviul a avut loc pe 15 ianuarie a.c., ziua nașterii marelui Eminescu, creatorul limbii literare române moderne. Un grup de elevi au prezentat, în deschiderea Colocviului, un scurt program de recitări și cântece pe versuri eminesciene.

Acad. Ion Coteanu a relevat semnificația majoră a operei poetului nepereche pentru dezvoltarea

funcțiuni ale facultăților, măsură de natură să asigure și îndeplinirea exigențelor impuse de cea de-a doua etapă a procesului de acreditare a acestor facultăți.

Un punct distinct pe ordinea de zi a ședinței l-a constituit aprobarea Planului editorial al Fundației „România de Mâine“ pentru anul 1996, al cărui proiect a fost prezentat de prof. dr. Aurelian Bondrea, președintele Fundației. În proiectul de plan - care urmează să fie completat și definitivat în zilele următoare - la loc de frunte se situează elaborarea cătorva capitole din „Encyclopedia performanțelor românești în secolul XX“, lucrare cu caracter fundamental, de mari proporții și de interes național, în întocmirea căreia Fundația „România de Mâine“ și Universitatea „Spiru Haret“ s-au implicat în mod activ și responsabil. Planul editorial mai prevede publicarea unor lucrări de sinteză, dintre care menționăm: „Tranzită la economia de piață în România“ (N.N. Constantinescu și colaboratorii), „Identitate etnospirituală și patrimoniu național. Diagnoză sociologică“ (Aurelian Bondrea și colaboratorii), „Istoria și sociologia religiilor“ (Ion Mihail Popescu) și.a. O mare pondere în planul pe 1996 are editarea cătorva zeci de cursuri și manuale universitare la diferite discipline: Sociologie, Drept, Geografie, Medicină, Management, Pedagogie, Economie mondială, Curente de gădire economică, Limba și literatură română, Limbi și literaturi străine și.a. S-a stabilit, în acest sens, că editarea de cursuri și manuale reprezintă un obiectiv prioritățि în activitatea Fundației și Universității, a cărui îndeplinire asigură desfășurarea la un nivel calitativ superior a întregului proces de învățământ.

Participanții la ședință au discutat și aprobat propunerile prezentate de prof. dr. Augustin Gârbea, vicepreședinte al Fundației, privind activitatea Fundației „România de Mâine“ cu prilejul celei de-a cincea aniversări de la înființarea acesteia, precum și alegerea Consiliului de conducere al Fundației în conformitate cu statutul său. Programul de acțiuni consacrate aniversării Fundației prevede, printre altele, desfășurarea unei adunări festive; organizarea de către Consiliile științifice de profil, de către Universitatea „Spiru Haret“, Academia de Studii pentru Dezvoltarea Economică și Socială a României, Academia de Cultură Națională „Dimitrie Gusti“, în perioada următoare, a unor sesiuni de comunicări, dezbateri teoretice, simpozioane pe teme de actualitate ale vieții noastre economice, social-politice, culturale, ca și ale activității Fundației; publicarea unui număr special al revistei „Opinia națională“, consacrat evenimentului și.a. În acest cadră, așa cum s-a anunțat la ședință, Fundația „România de Mâine“, împreună cu Asociația Oamenilor de știință vor organiza o dezbatere pe o temă de larg interes, și anume „Conceptul de Fundație“, la care vor fi invitați să participe specialiști din diferite domenii de activitate și ale cărei rezultate vor fi publicate într-un volum, la Editura Fundației noastre.

În încheierea ședinței, Biroul Executiv al Fundației și Biroul Senatului Universității au aprobat noul Consiliu Științific al Facultății de Farmacie, precum și alegerea prof. Ionică Apostol ca președinte al Consiliului și decan al Facultății.

CONSTANTIN FLOREA

LA ÎNCEPUT DE AN, CEA MAI OPORTUNĂ DIN TREÎNTEBĂRI:

QUO VADIS REFORMA?

COSTURI NEJUSTIFICATE ALE TRANZIȚIEI LA ECONOMIA DE PIATĂ

Conf. dr. NEDELEA CHIRĂ-PĂRĂLUȚĂ

Transformările în direcția economiei de piață s-au dovedit mult mai dificile și prea costisitoare față de ceea ce se credea în urmă cu peste cinci ani. Unii „actori“ foarte implicați susțin și azi că nu există o altă alegere. Alții consideră că ar fi existat și că nu era nevoie să se fi așteptat câțiva ani pentru a se constientiza insuficiențele, greutățile și pentru ca, apoi, să apară primele semne ale relansării și speranța că s-ar putea întreza capătul tunelului. Dar nimenei, chiar și în prezent, nu dorește să admite că s-a greșit, că s-au produs erori în aprecierea potențialului economic și a posibilităților existente la acea dată (1990) de restructurare și readaptare la principiile economiei de piață cu costuri incomparabil mai mici atât pe plan economic, cât și social.

Un mod de abordare surprinzător

Doar anumiti cercetători, conducători de întreprinderi au presimpt dezastruul ce se va produce prin abandonarea, subaprecierea multor capacitați de producție ca urmare atât a politicii de blocaj financiar, de risipire a resurselor financiare în valută și lei, a promovării, treptat, dar constient și cu eficiență maximă, a decapitalizării și reducerii capacitații concurențiale prin sincronizarea creșterii ratei dobânzii cu devralorizarea leului, prin subaprecierea potențialului economic existent până la compararea lui cu „o grămadă de fiare vechi“.

Acest mod de abordare a surprins și pe mulți cercetători și oameni politici din Vest. De pildă, Richard Portes, personalitate a Birkbeck College, Universitatea din Londra și CEPP (Centrul pentru Cercetarea Politicii Economice), în articolul său „Capcanele transformării“ („Transformation traps“), publicat în „The Economist Journal“, din septembrie 1994, aprecia că „unii din țările est-europene pretind că dotările inițiale, capital și muncă, erau aproape în întregime inutilizabile sau că alocarea lor era necorespunzătoare sau nemodificabilă. Experiența dovedește că aceasta a fost o greșeală. Pierderile apar clar, și anume - numeroase persoane au fost constrânsse să plece prematur la pensie sau pur și simplu să se retragă de pe piața muncii după suprimarea locurilor lor de muncă“. Multă dreptate are autorul acestui articol, dacă ținem seama că actualul somaj de proporții, de peste 10% (10,8% în luna iunie 1995), este efectul întreruperii mersului economiei și nu al restructurărilor de mari proporții care ar fi generat, în mod normal, un salt al productivității muncii; de altfel, dacă s-ar fi produs o asemenea transformare calitativă a structurii economiei, revendicările privind nivelul de trai al celor ocupați nu s-ar reduce la dorința ca salariul real de azi să atingă 65% din cel din 1990!

Stoparea declinului, începând cu 1993, și continuarea creșterii, în 1994 și în 1995, nu au atins însă niveluri care să diminueze costurile economice și sociale suportate de marea majoritate a populației. Dacă abordăm în termeni de comparație P.I.B. pe locuitor în 1995, față de 1989, chiar dacă acesta nu redă în totalitate semnificațiile și dimensiunea decalajului la nivel de individ, constatăm că de la cca. 3000 dolari s-a ajuns la cca. 1100 dolari pe locuitor. Adâncirea decalajului în plan economic în 1995 față de 1989 este efectul conjugal al unei multitudini de factori care au acționat tot mai restrictiv, frângând dezvoltarea

economică și socială, adesea sincron.

Lipsa unei „busole“ orientative

Mersul regresiv al economiei românești se datorează și lipsei elaborării unei strategii cu rol de „busolă“ în ce privește restructurarea ramurilor și subramurilor, dezvoltarea cu prioritățile a unor activități de importanță strategică pentru țară, alocarea de investiții și resurse, disponibilizări de personal și variante de reorientare, (re)calificare profesională etc. Lipsind „busola“, economia a înnotat haoitic, ajungând în derivă și chiar în pericol de a se îneca.

Relansarea economică presupune restructurarea până în detaliu, chiar pe tipuri de produse și tehnologii, dar ea rămâne o fata morgana atât timp cât volumul investițiilor în valoare reală absolută a scăzut. Sub aspect relativ (15%/1994), nu numai că el nu a rămas la aceeași valoare, dar a și scăzut din moment ce P.I.B. reprezintă la sfârșitul anului 1995 doar 79% din cel din 1989. Strategia, am numit-o „busola“ naivă-economie la nivel național - a fost înlocuită cu politici partiale, care s-au limitat fie la un număr mai mare sau mai mic de întreprinderi dintr-o ramură sau alta, în funcție de conjunctură, fie la faptul că un număr de întreprinderi au fost lăsate să falimenteze, deși ele sunt utile pentru satisfacerea nevoilor interne și externe.

Există un număr prea mic de întreprinderi care au putut să se salveze, mai ales cele ce au acceptat cooperarea cu capital mixt - autohton și străin -, în condiții nătădeuna din cele mai favorabile pentru partenerul român. O analiză fie ea și succintă a participării capitalului străin ne va conduce spre concluzia că, în majoritatea cazurilor, partenerul străin îi revin peste 51% din capitalul social, deși el nu a participat nici la crearea obiectivului, nici la achiziționarea utilajului existent și nici la cheltuielile de formare profesională a forței de muncă. Ca urmare, partenerul român din investitor principal a devenit secundar, deciziile și beneficiile fiind un apanaj al investitorului străin. Subliniem acest aspect pentru a arăta precaritatea situației economice a multor întreprinderi, situație ce le-a determinat să facă compromisuri în relațiile cu partenerii străini pe care țările ca Japonia sau Coreea de Sud nu le-ar fi acceptat și nu le acceptă nici în prezent.

Lipsa unui organism care să formuleze direcțiile de dezvoltare a ramurilor și subramurilor, pornind de la evaluarea resurselor, a necesităților reale ale pieței interne și externe, a privat pe agenții economici, indiferent de forma de proprietate, de posibilitatea orientării lor spre sectoarele de activitate considerate eficiente economic și social-ecologic.

În țările industrializate, agențile de planificare, prognozare au scopul de a orienta capitalul de stat, mixt, privat spre acelle activități care sunt cerute de interesele naționale, de piață internă sau și de piață externă. Pentru aceasta se formulează o strategie din partea guvernului vizând tendințele de restructurare, de extindere cu prioritate a anumitor domenii de activitate, de restrângere a altora la nivel macroeconomic, lăsându-se, desigur, la latitudinea agentului economic decizie în ce privește

adoptarea propriei politici în spațiul economic în care și desfășoară activitatea. Nu este de mirare faptul că, pentru stimularea agenților economici spre acele domenii care au prioritate, într-o anumită perioadă, sunt prevăzute alocări de resurse, facilități, de la acordarea de credite cu dobânzi preferențiale până la reducerea cu o cotă parte a impozitelor pe profituri în scopul vădit al reorientării agenților economici. Subvențiile, atât de criticate în țara noastră, sunt practicate chiar de țările industrializate pentru dezvoltarea și menținerea unei capacitați concurențiale a agenților economici din agricultură sau și din unele subramuri ale industriei.

Trecerea economiilor țărilor dezvoltate de la starea de criză,

stagnare la boom este o rezultată nu numai a mecanismului economiei de piață, ci și a reglării acestui mecanism, a corectării lui prin intermediul pârghiilor economico-financiare, utilizate sincron pentru a genera efectele așteptate de guvern, și anume ieșirea din criză - recesiune și relansarea, revigorarea economiei. Planificarea, prognoza, înțelese în concepția stimulării inițiativelor, creativității și asumării riscului de agenții economici, al utilizării pârghiilor economico-financiare de care dispune statul, constituie un instrument al societăților dezvoltate, ale căror economii deosebit de complexe presupun o anumită ordine în evaluarea perspectivelor diferitelor sectoare de a căror existență depinde locul țării în diviziunea internațională a muncii, precum și soarta locurilor de muncă a milioanelor de persoane. Bunațarea, indiferent de predominanța formei de proprietate, nu poate fi asigurată decât prin stimularea agenților economici în direcția realizării de investiții, creșterii productivității muncii, a capacitații concurențiale, a volumului de bunuri și servicii,

concomitent cu sporirea veniturilor reale. Or, în cazul României, profundele dezechilibre existente, pe fondul unui întins proces, ca durată, de involuție a economiei naționale, îndeosebi în primii trei ani de după 1989, au ridicat costurile tranzitiei fără o justificare economică și socială.

În opinia noastră, existența unui organism care să evalueze costurile economice și sociale ale unor măsuri de anvergură, care să dirigeze alocarea resurselor materiale, financiare și umane în concordanță cu principiile economiei de piață - ea însăși aflată într-un proces de formare - ar fi redus din actualele costuri. Cadrul legislativ și instituțional specific pieței nu exclude, după cum demonstrează experiența țărilor dezvoltate, ci, presupune existența unui organism cu vizuire macroeconomică și care, cu sprijinul pârghiilor economico-financiare, să orienteze agenții economici spre domeniile prioritare, de importanță macroeconomică, dar și în direcția satisfacerii nevoilor personale și sociale prin „indicăriile“ date de senzorii pieței de bunuri și servicii.

ALTERNATIVA FORMELOR ASOCIAȚIVE ÎN AGRICULTURĂ (III)

Prof. univ. dr. MARIN POPESCU

Analizele perspective scot în evidență faptul că sporirea dimensiunii fermelor familiale, chiar în condițiile liberalizării pieței pământului, va fi deosebit de lentă. O alternativă la această situație o reprezintă dezvoltarea formelor asociative, cooperativiste - cea mai rapidă cale de concentrare a producției și de diminuare a efectelor negative ale atomizării proprietății și exploatațiilor; această concentrare a producției se face în condițiile păstrării proprietății particulare a membrilor asociației asupra pământului; nu solicită bani nici pentru arendarea sau cumpărarea de pământ, nici pentru angajarea de forță de muncă; în exploatațiile cooperativiste se realizează producție de scară fără costuri de tranzacție, condiții favorabile pentru aplicarea de tehnologii avansate, pentru creșterea productivității și eficienței, mărarea forței concurențiale a producătorilor agricoli, evitarea sau frânarea apariției somajului.

In privința viitorului formelor cooperativiste în producția primară, unii specialiști în domeniu, îndeosebi străini, manifestă scepticism, pornind de la locul pe care acest tip de exploatații îl ocupă în țările dezvoltate. Se sustine că aceste asociații și societăți ar fi „fără viitor“ și, ca atare, stimularea lor ca formă a producției primare ar fi „contra-productivă“, se previzionează că ele vor abandona activitățile de producție și vor deveni organizații de servicii sau se vor dizolvă. Pe o poziție asemănătoare se situează și unii economisti români, neînținându-se seama, pe de o parte, de experiența mondială, care arată că procesele ce au loc într-o țară nu sunt identice cu cele din alte țări, iar pe de altă parte, de realitatea chiar din unele țări dezvoltate, de faptul că, de pildă, în Franța, la finele anului 1991, existau 48 mii de GAEC-uri (Groupement Agricoles d'exploitation en Commun) cu 116 mii de membri, cu o mărime medie de 73 ha (peste media Franței), ele depășind 3,5 milioane ha sau 11% din suprafața agricolă. De mentionat este creșterea numărului de membri înscriski în aceste cooperative, care a avut loc în ultimele două decenii: 15.300 în 1979, 33.000 în 1985, 116.000 în 1991. Din argumentele aduse împotriva formării și dezvoltării formelor asociative în

producția agricolă nu lipsesc cele care văd în aceste forme o „întoarcere la colectivism“. Dar Germania, care nu poate nici într-un caz să fie acuzată de orientări colectiviste, n-a licitat fostele cooperative și întreprinderile agricole de stat din fosta R.D.G., ci, restabilind dreptul de proprietate în comun asupra pământului, a clădirilor și mașinilor, le-a transformat în exploatații de mărimi între 1500-2000 ha, în societăți agricole pe acțiuni, ca persoane juridice, care dețin circa 67% din suprafața agricolă, în „asociații de proprietate“ (pe calea arendării) cu suprafețe de 300-500 ha, care cuprind 15% din suprafața agricolă.

Ungaria, Cehia și Slovacia au optat pentru o combinație între restituirea și despăgubirea foștilor proprietari. Prin lege, toate fostele cooperative au fost transformate în cooperative private sau alte entități, lăsându-se membrilor lor alegerea de a se afla într-o nouă entitate sau de a-și înființa ei însăși o exploatație. Partea din suprafața totală agricolă definită de cooperative este net superioară celei din România - 55% în Ungaria, 48% în Republica Cehă și 63% în Republica Slovacă, mărimea medie a cooperativelor fiind de 1702 ha în Ungaria, 1430 ha în Republica Cehă și 1665 ha în Republica Slovacă.

Fără, în organizarea și funcționarea exploatațiilor cooperativiste pot apărea și efecte negative: când ele depășesc anumite dimensiuni, apar costuri de tranzacție care anihilează efectele de scară; când interesul individual al membrilor cooperatori nu este direcționat în mod efectiv spre succesul economic, pot interveni fenomene de înstrăinare față de activitatea cooperativelor; când conduceră cooperativă este inflexibilă, întârzie luarea de decizii cerute de mersul producției și valorificării. Ca urmare, nu sunt excluse dezmembrarea unor cooperative și transformarea lor în ferme familiale sau în derivate ale acestora, mai ușor de coordonat și având avantajul costului redus de tranzacție, transformarea lor în unități de service, în exploatații bazate pe muncă salariată sau de rentă (arendă). Apariția unor asemenea efecte și situații nu justifică însă aprecierile globale negativiste, discriminarea și marginalizarea lor în politica de susținere

a agriculturii. Mai rațională ar fi acordarea de sprijin în formarea managerială a celor care și-au asumat rolul de organizare și conducere, în cunoașterea principiilor cooperării moderne etc.

Exploatațiile agricole bazate pe muncă angajată sunt cu capital privat, de stat, majoritar de stat sau mixt, respectiv cu participarea capitalului străin. Unele din aceste exploatații se formează din gospodăriile familiiale, care, în dezvoltarea lor, depășesc posibilitățile de activitate ale unei familii. Categoriea cea mai avizată de întreprinzători o formează specialiștii din agricultură care, pe baza pregătirii lor și a relațiilor cu agenții din amonte și avalul agriculturii, pot să-și asume riscul conducerii unei exploatații. Asemenea exploatații au apărut în toate zonele, unele din ele obținând realizări notabile.

Partea covârșitoare a exploatațiilor bazate pe muncă angajată este rezultatul transformării întreprinderilor agricole de stat în societăți agricole comerciale și regii autonome. Acestea au cel mai înalt grad de concentrare a producției agricole, suprafața lor medie de teren depășește 1900 ha; ele dispun de o înzestrare tehnică mai bună, de specialiști cu o bună pregătire profesională și experiență în organizarea producției de scară, precum și de manageri profesioniști. În primii ani ai tranzitiei aceste unități și-au diminuat ponderea lor în agricultură, au suferit un pronunțat proces de decapitalizare, nu au reacționat operativ la semnalele economiei de piață, au fost puternic marcate de blocajul finanțier; unele din ele, îndeosebi din complexe de tip industrial de creștere a animalelor, au înregistrat pierderi ajungând în stare de faliment.

Acestor exploatații le revine un rol major în asigurarea unui fond de produse agricole pentru aprovizionarea populației de la orașe și satisfacerea altor nevoi. Restrukturare și retehnologizare, ele se cer a fi profitabile și specializate pentru activități care să inducă progres tehnologic în întreaga agricultură, pentru alinarea acestora la parametrii de calitate, eficiență și competitivitate din Uniunea Europeană, pentru a face față concurenței care, în perspectiva liberalizării piețelor produselor agroalimentare, va deveni mult mai apăsătoare decât acum. Exploatațiile care vor rezista concurenței internaționale vor fi cele care se vor adapta cel mai repede la reperile comunitare.

Astul de la 24 ianuarie 1859, prin care Moldova și Muntenia s-au unit într-un singur stat, se înscrie ca un moment de însemnatate excepțională în istoria poporului român. Înfăptuită acum 137 de ani, pe calea dublei alegeri a lui Alexandru Ioan Cuza, Unirea din 1859 a fost, înainte de toate, expresia voinței naționale, rodul unei viguroase mișcări naționale regeneratoare care a cuprins toate categoriile sociale, grupările și personalitățile politice, antrenând în acțiune conștiința și forța unui popor hotărât să-și făurească destinul istoric potrivit aspirațiilor sale de libertate și prosperitate.

„Ziua de aur a veacului“, cum au numit-o contemporanii, Unirea din 1859 a avut loc într-un cadru internațional de o mare complexitate, creat după înfrângerea revoluției pașoptiste, în care marile puteri, potrivit intereselor lor, au susținut sau au combătut, direct sau indirect, înfăptuirea Unirii Moldovei și Munteniei, însăși constituirea statului român modern. În acest cadru, fără să piardă din vedere telul suprem - unirea tuturor teritoriilor românești, ținând seama de învățăminte revoluției, de disponibilitățile diplomației și de împrejurările internaționale, forțele social-politice din cele două Principate și-au fixat drept obiectiv imediat unirea, într-o primă etapă, a Moldovei și Munteniei.

În timp ce idealul Unirii câștiga pozitii temeinice atât în țară, cât și în străinătate în rândul opiniei publice și al unor cercuri diplomatice, scena europeană era din nou frâmântată de aşa numita „Problema orientală“, de lupta pentru „moștenirea“ Imperiului otoman în Europa. Conflictul declanșat în 1853 inițial între Rusia și Turcia și intrat în istorie sub denumirea de războiul Crimeii - după principalul teatrul de operații - a antrenat în vîrtejul său și Anglia, Franța și Sardinia, de partea Turciei. Războiul a implicat direct Principatele Române; în iunie 1853, ele au fost ocupate de armatele țariste, urmând să fie ținute sub controlul Rusiei până la reglementarea diferendelor între cele două puteri. Campania de la Dunăre s-a concretizat într-o serie de ciocniri și lupte cu turci până în vara anului 1854, când, în urma retragerii trupelor rusești, Moldova și Muntenia au fost ocupate de armatele austriecă. Noua ocupație militară, care s-a prelungit până în martie 1857, a adus Principatelor grave prejudicii materiale, însă și de aspre măsuri represive îndreptate împotriva elementelor progresiste.

În aceste împrejurări grele, fruntașii politici români au continuat să situeze în centrul activității lor ideea Unirii Principatelor. Vasile Alecsandri însinuă la Iași, în 1855, revista „România literară“, iar Mihail Kogălniceanu aduna în jurul ziarului „Steaua Dunării“ pe cei mai activi partizani ai luptei pentru unire. Un rol asemănător l-a avut „Timpul“ și „Patria“, editate la București. În Muntenia, domnitorul Barbu Știrbei manifesta o atitudine favorabilă față de mișcarea unionistă, iar în Moldova, domnitorul Grigore Ghica însuși trimitea memoriile către reprezentanții marilor puteri, susținând Unirea. Concomitent, revoluționarii exilați și intensificau campania de memorii adresate guvernelor marilor puteri în favoarea unirii.

Într-o asemenea stare de spirit, problema organizării Principatelor române se înscrie priorității pe agenda negocierilor diplomatice legate de războiul Crimeii. La Conferința de la Viena, din martie 1855, reprezentantul Franței a avansat ideea unirii celor două țări române, care s-a izbit de opoziția Austriei și Turciei. Rămasă în suspensie, problema a fost reluată la Congresul de pace de la Paris, ale cărui lucrări au început în februarie 1856. Dezbaterile au evidențiat atitudinea puterilor europene față de Unire. Astfel, Franța și-a asumat misiunea principală în susținerea unirii Principatelor, având drept obiectiv recăptarea prestigiului și poziției sale internaționale pierdute odată cu căderea Imperiului lui Napoleon.

Politicii franceze însă au raliat Prusia și Sardinia, care luptau pentru constituirea propriilor state naționale - Germania și Italia - și aveau nevoie de ajutor. Totodată, sprijinind diplomatic pe români în realizarea unității, ele slăbeau pozițiile Austriei, principala adversară a unificării naționale a celor două popoare. Rusia, la rândul său, pentru a ieși din izolare în care o aruncase înfrângerea militară, a susținut și ea Unirea, urmărind slăbirea puterii Turciei și subminarea influenței Austriei în Sud-Estul Europei, reluarea vechilor sale tendințe de expansiune și dominanță în Balcani. O atitudine inconsecventă a adoptat Marea Britanie, care la început a susținut Unirea, pentru ca ulterior să adopte o poziție antiunionistă.

Unirii Principatelor însă au opus Austria și Turcia. Cea dintâi, având și ea tendințe expansioniste în Sud-Estul Europei, considera viitorul stat unit românesc un obstacol în calea planurilor sale și, totodată, o irezistibilă atracție pentru români din Transilvania și Bucovina. În ce privește Turcia, ea vedea în Unire o etapă în drumul spre înfrângerea suzeranității sale și obținerea deplinei independențe a noului stat românesc.

Tratatul de pace încheiat la Paris în martie 1856 a stabilit păstrarea suzeranității Turciei asupra Principatelor române, dar cu obligația respectării administrației proprii, a legislației, a libertății comerciului și

24 ianuarie 1859 NAȚIUNEA ROMÂNĂ A DECIS ÎN PROPRIUL INTERES

Prof. dr. ȘTEFAN LACHE

navigației. Protectoratul Rusiei a fost înălțat și înlocuit cu garanția colectivă a celor 7 puteri europene semnatare. Rusia urma să fie îndepărtată de gurile Dunării prin reunirea la Moldova a teritoriului din sudul Basarabiei, cuprins în județele Cahul, Bolgrad și Ismail.

Dezbaterile acestui for european nu au dat o soluție, ci au oferit românilor însăși un cadru prietic de acțiune. Decizia finală avea să aparțină națiunii române direct implicată într-un proces istoric asupra căruia marile puteri își limitaseră ele însăși capacitatea de dirijare prin condiția realizării unui consens greu de realizat și pe care, trebuie spus, l-au impus puterilor europene tocmai faptele românilor.

Întrucât Austria și Turcia invocau „lipsa de dorință“ a românilor de a se uni, Congresul a hotărât consultarea locuitorilor din Principate prin intermediul Adunărilor ad-hoc, la București urmând să se întrunească o comisie alcătuită din reprezentanții celor șapte puteri care să cerceteze starea internă și să facă propuneri cu privire la organizarea politică și administrativă a celor două țări românești.

Primele foruri reprezentative românești alese pe baze democratice

Adunările ad-hoc s-au deschis la Iași și la București în toamna anului 1857, fiind prezidate de mitropolitul Sofronie, în Moldova, și de mitropolitul Nifon, în Muntenia. Vicepreședinți ai Adunărilor ad-hoc au fost aleși Nicolae Golescu, în Muntenia, și Costache Negri, în Moldova. Dezbaterile s-au concentrat asupra problemei esențiale - Unirea. Adunările ad-hoc au fost primele foruri reprezentative românești alese pe baze democratice și care, sub ochii Europei, au rostit cu demnitate și fără echivoc voința națională. Ele aveau în componență lor deputați provenind din toate stările sociale, inclusiv reprezentanți ai țărănimii.

Adunările ad-hoc au votat cu entuziasm hotărârile care dădeau glas voinței românilor: respectarea autonomiei; unirea Principatelor într-un stat cu numele de România; principie străin ereditar; neutralitatea și inviolabilitatea noului stat. Mihail Kogălniceanu, purtătorul de cuvânt al unioniștilor moldoveni, sublinia în chip convingător că Unirea Principatelor într-un singur stat, „dorința cea mai mare, cea mai generală“, este „firească, legiuitoră“, pentru că aceste țări sunt locuite de același popor, „omogen, identic ca nici un altul“, cu „același început, același nume, același limbă, același religie, același istorie, același civilizație, același instituții, același legi și obiceiuri, același temeri și același speranțe, același trebuințe de îndeșulat, același hotare“.

de păzit, același dureri în trecut, același viitor de asigurat și, în sfârșit, același misie de împlinit“.

Deciziile Adunărilor ad-hoc și, mai ales, adoptarea programului unionist, care includea și făurirea statului modern - la București, în unanimitate, și la Iași neînregistrându-se decât două voturi potrivnice - au pus Europa în fața unui fapt împlinit, de care ea a trebuit să ia cunoștință. Acțiunea națională românească se dovedise deosebit de eficientă iar puterile europene și-au dezvoltat nu numai nepuțină de a ajunge la o reală înțelegere, dar și limitată lor putere de decizie finală. Ele s-au găsit, spre surpriza lor, în fața unei națiuni entuziaste și însuflețite, care s-a ridicat ca un singur om în jurul steagului desfășurat nu numai al Unirii, văzută doar ca un act de ștergere a unui hotar nefiresc, ci și al programului minimal cvasiunanim acceptat al făuririi noului stat. În această situație, nu putem să nu relevăm deosebită importanță pe care au avut-o acțiunea însăși a națiunii române și, mai mult decât atât, capacitatea acesteia nu numai de a influența, ci și chiar de a determina deciziile puterilor garante. Aceste puteri s-au văzut confruntate cu voință și acțiunile ardente ale națiunii române. „Nici un popor însă nu a luptat mai mult ca românii - remarcă în urmă cu 65 de ani istoricul american T.W. Riker - pentru susținerea idelurilor sale naționale“.

În posida apărătorilor, inițiativa în problema Unirii Principatelor nu mai aveau mari puteri. Tratatul de la Paris din 1856 stabilise doar o consultare a dorinței românilor, dar odată adoptată această decizie, fusese declanșat un proces istoric ireversibil în cursul căruia consultanții aveau să devină factorii de decizie adevărați. În timpul dezbatelerilor din Adunările ad-hoc, deputații au reliefat că, în virtutea vechilor tratate încheiate cu Poarta, a altor tratate internaționale, Principatele române și-au asigurat neatârnarea și suveranitatea de care trebuiau să se bucure și în viitor.

În decembrie 1857, Adunările ad-hoc, îndeplinindu-și misiunea, au fost dizolvate. Hotărările lor, raportul și propunerile Comisiei europene au fost înaintate reprezentanților Puterilor garante, întruniti la Paris în mai 1858. Conferința de la Paris a elaborat o Convenție privind statul internațional și intern al Principatelor - un document cu caracter hibrid, care încerca să împace interesele și pozițiile contradictorii ale puterilor europene față de unire. Conform Convenției, cele două Principate trebuiau să poarte denumirea de „Principatele unite ale Moldovei și Țării Românești“, în fiecare principat conducerea aparținând unui domnitor și Adunării legiuitorare. Se recunoștea deplina autonomie a Principatelor, garantată colectiv de cele șapte puteri semnatare. Apropierea lor urma să se facă prin înfrântarea, la Focșani, a unei Comisii centrale cu scopul de a elabora proiectele legilor comune, a unei Curți de justiție și a unei Curți de casătie unice. Armata celor două țări trebuia să aibă un singur șef suprem, ales prin rotație din cele două Principate, iar drapelele lor să poarte ca semn al unității, o banderolă albastră.

Convenția de la Paris, cu toate că nu a dat curs integral aspirațiilor legitime ale românilor, a deschis totuși o poartă spre Unire. Revenea, aşadar, poporului român însuși ca, având în vedere acest act internațional, să acționeze într-o asemenea manieră încât să poată să împărtăscă Unirea deplină, aşa cum și-o dorise.

Deputații Partidei naționale, întruniti în sala Muzeului de științe naturale din Iași, au sătuit să găsească omul care a întrunit consensul necesar. Era colonelul Alexandru Ioan Cuza, unul din fruntașii revoluției de la 1848, omul care îmbina forța personalității cu echilibrul și măsura cerute de moment, farmecul personal cu abilitatea și tactul cuvenit, pentru a fi acceptat de toți deputații.

La 5 ianuarie 1859, Adunarea electivă l-a proclamat prin votul unanim al celor 48 de deputați prezenți pe Alexandru Ioan Cuza ca domn al Moldovei. Unioniștii munteni și moldoveni au considerat că formula dublei alegeri constituie oabilă și îndrăzneață acțiune politică menită a pune în concordanță stipulațiile contradictorii ale Convenției cu dorința de unire a românilor. În acest scop, Adunarea electivă a Țării Românești a ales în unanimitate, la 24 ianuarie 1859, ca domn, tot pe Alexandru Ioan Cuza, care devine astfel primul domnitor al Principatelor Române Unite.

Unirea, realizată prin actele din 5 și 24 ianuarie 1859, a însemnat, în mod practic, oabilă depășire a prevederilor Convenției de la Paris, fără ca românilor să poată fi acuzați, formal, de aceasta.

Energia și consecvența românilor în susținerea cauzei Unirii au determinat, în cele din urmă, marile puteri, inclusiv Turcia și Austria, să recunoască actul de la 24 ianuarie 1859. La 22 ianuarie 1862, s-a format guvernul unic al Principatelor Unite. Două zile mai târziu, se deschidea la București Adunarea legislativă unică a României. În discursul său, ținut cu acest prilej, domnul Unirii lansa îndemnul: „Să punem toată activitatea noastră într-o comună conlucrare pentru dezvoltarea morală și materială a României. România va fi de aici înainte una și nedespărțită“.

„EDUCATIA“

Supliment al revistei "Opinia națională". Apare sub îngrijirea Asociației Generale a Învățătorilor și Educatoarelor din România

2

Cu deplină îndreptățire

Peste 6.000 de studenți ai Colegiilor Pedagogice de Institutori din cadrul Universității „Spiru Haret“ se adresează ministrului învățământului.

*Stimate domnule
prof. univ. dr. LIVIU MAIOR,*

În numele celor peste 6000 de studenți de la Colegiile Universitare Pedagogice de Institutori din cadrul Universității „SPIRU HARET“, vă aducem la cunoștință următoarele:

Au trecut mai bine de 2 ani de la apariția Legii nr. 88/1993, care a declanșat procesul de autoevaluare a Colegiilor Universitare Pedagogice de Institutori și clarificarea, la care speram cu toții, nu a avut loc. Iată faptele:

La sfârșitul anului 1994, Colegiile sunt respinse fără nici o cercetare la fața locului (așa cum prevedea legea); **15 decembrie 1994** - prima întâmpinare a Colegiilor, cu rugămintea de a face „vizita“ necesară, pentru a se decide în cunoștință de cauză (întâmpinarea a fost ignorată); **5 ianuarie 1995** - a doua întâmpinare și revenire la prima (ignorată și ea); urmează încercări de clarificare a lucrurilor prin audiente și prin alte mijloace și, abia „în mai sau iunie“, se propune „vizita“ legală, dar „vizita“ nu are loc; la **29 iunie 1995** se propune data de 3 iulie pentru „vizită“ și, ca urmare a dispozitiei dumneavoastră exprese, „vizita“ are, în sfârșit, loc, pe **3 octombrie 1995**.

Ne-am așteptat la o analiză a problemelor de fond, dar, din către am fost informați, încă de la început a existat o nepotrivire fundamentală între concepția conducerii Colegiului nostru și a membrilor Comisiei CNEAA.

Din punctul nostru de vedere, care coincide întru totul cu spiritul și litera Legii Învățământului, Colegiile Pedagogice de Institutori au rolul ca, prin absolvenții lor, să asigure necesarul, atât de acut astăzi, de cadre didactice cu pregătire superioară față de aceea obținută în liceele pedagogice, să rezolve, în cel mai scurt timp cu putință, gravele urmări ale „deșcolarizării“ satelor și,

în fine, să ne putem compara cu țările în care învățământului pentru clasele I-IV i se acordă o atenție asupra căreia nu e cazul să insistăm, ea fiindu-vă desigur bine cunoscută.

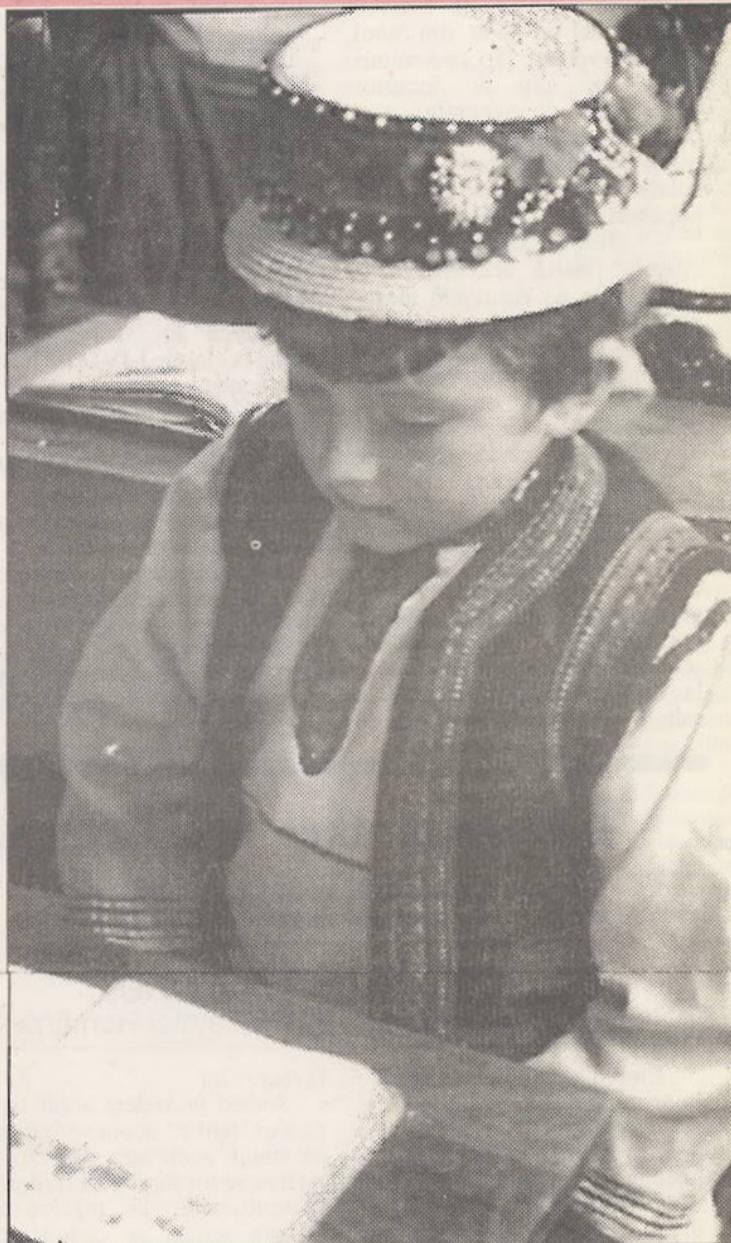
Subliniem și faptul că, în pregătirea noastră, beneficiem de aportul și experiența celor mai valoroși specialiști din învățământul superior și cercetarea științifică din domeniul pedagogiei, psihologiei, limbii și literaturii române, matematicii, muzicii, artelor plastice, educației fizice. Peste 70% din aceste cadre didactice sunt titularizate, prin concurs, în învățământul superior de stat, iar peste 30% sunt profesori și conferențieri universitari.

În aceste condiții, ne punem, firesc, întrebarea: cum a putut Comisia Consiliului Național de Evaluare Academică și Acreditară să compare Colegiul nostru cu liceul pedagogic?

Au trecut mai bine de trei luni de la „vizita“ Comisiei și situația a rămas tot neclară, căci nu s-a primit nici un răspuns oficial, care să conțină hotărârea Consiliului Național de Evaluare Academică și Acreditară.

În numele celor peste 6000 de studenți ai Colegiilor Pedagogice de Institutori, dintre care cca. 70% desfășură și activitate instructiv-educativă ca suplinitori în școlile din localitățile noastre de domiciliu, în care nu există cadre didactice calificate, vă rugăm, domnule ministru, ca, prin prerogativele dumneavoastră, care decurg din Legea Învățământului, să binevoiți să decide avizarea funcționării Colegiilor Pedagogice de Institutori din cadrul Universității „SPIRU HARET“. O asemenea hotărâre a dumneavoastră va fi primită cu recunoștință și entuziasm nu numai de către noi, studenții acestor Colegi, ci și de inspectoratele școlare și - suntem convinși - de întreaga intelectualitate românească.

Cu deosebit respect,
(urmează semnăturile studenților)

Flux și reflux în modernizarea școlii primare

Indiferent de modul în care a fost gândită reforma învățământului românesc, personal am criticat în repede rânduri, inclusiv în presă, superficialitatea cu care s-a procedat în fundamentarea ei, odată declanșată, se pune în fața noastră o singură sarcină: aceea de a sprijini cu toate forțele. Firește, pentru a o putea sprijini, este nevoie de o informare susținută a celor chemați să o aplique în practică. Altfel, cum? Poate fi sprijinit ceva ce nu este cunoscut? În desele întâlniri avute cu cadrele didactice am avut prilejul să constată faptul că nu se cunosc foarte multe lucruri: termenii acordului cu Banca Mondială, sumele împrumutate, de ce a fost nevoie de acest împrumut, obligații asumate, analizele socio-didactice și de altă natură care au îndreptățit recurgerea la împrumuturi. Nu se cunosc nici lucruri mai „pământești“, fără implicații speciale, ca, de pildă: cum arată cele două „Cărți Albe“ ale reformei, elaborate, după cum ni s-a spus recent, de către Institutul de Științe ale Educației. Aceste „cărți“ nu sunt niște cărți oarecare, ele fundamentează reforma. Au dreptate

cei care ne pun întrebarea: Cum vreți ca noi, învățătorii, să contribuim la realizarea reformei învățământului dacă ceea ce se urmărește este secret? La ce ne poate ajuta câte un interviu dat te miri cui și în ce împrejurări, din care n-ai cum înțelege mare lucru? Ce s-ar întâmpla într-o țară din Occident, după care tânjam atâtă, dacă ar porni cineva o reformă „pe furis“?

AGIER nu dorește să intre în conflict cu nimeni, dar consideră de datoria ei să dea răspuns, atunci când poate și în măsura în care poate, unor întrebări firești. Aceasta deoarece credem că nu există nimic secret în reforma învățământului românesc și nici nu trebuie să fie; ar fi ca și când ai trimite la atac o uriașă armată, vitează și pregătită, dar căreia i se refuză descrierea precisă a obiectivelor de atins.

Începem cu prezentarea concepției care a stat la baza elaborării programelor reformei la clasele I-IV. Vom reveni asupra modului în care a fost transpusă în practică. (N.R.)

Reforma învățământului la clasele I - IV

Dr. NICOLAE RADU

Reformele se fac, în general, pentru că este nevoie de ele. Această nevoie este resimțită informal (la nivelul psihologiei „de toate zilele“) și la nivel formal (instituțiile, știința formulează cerințe privind dezvoltarea rapidă a unor domenii), scopul ei fiind acela de a acceleră evoluția spontană și de a o ușura, corecta etc., dacă este nevoie.

După 1989, școala românească avea nevoie de o reformă a învățământului, de fapt, se afla în fața unei duble reforme: o primă reformă urma să ușureze

trecerea de la faza comunismă de dezvoltare la cea postcomunistă, a doua de la societatea industrială (căreia aparținea și societatea comunismă) la cea postindustrială (sau postcapitalistă, informatizată, tehnologică etc.). Prima evoluție era, în principal, politică, ceea de-a doua istorică și ambele trebuiau prescurtat prin reforme. Prima reformă - de

trecere de la faza comunismă la cea postcomunistă - trebuia să permită școlii pregătirea și formarea noilor generații de tineri potrivit unor nevoi sociale specifice, legate de economia de piață, de noile tipuri de profesionalizare etc. Aceasta nefiind gândită și elaborată la timp, a fost deja depășită de schimbările la care a fost

constrânsă școala chiar de la începutul anului 1990 (cum se spune: „istoria nu așteaptă pe nimeni“). Prin „încercare și eroare“ s-au produs o serie de schimbări majore: reorganizarea ciclurilor școlare, reechilibrarea profilelor etc., la nivelul claselor I-IV au apărut obiecte noi de învățământ și un adevărat val de auxiliare didactice.

Alta este, cu totul alta, problema reformei școlare cerută de epoca postindustrială. Sarcinile ei, practic, nu au fost avute în vedere până acum dincolo de sfera cercetării. Pe de altă parte, această reformă nu a fost încheiată nici în țările avansate, deși a fost începută din anii '60

și se desfășoară, practic, în serii de reforme.

Reforma de trecere de la societatea industrială la cea postindustrială este o preocupare majoră a tuturor țărilor avansate din lumea de azi, din următoarele motive, larg ignoreate la noi. Le reluăm:

- Începând cu anii '60 ai secolului nostru, criteriul pentru aprecierea dezvoltării societății contemporane s-a schimbat: nu mai este dezvoltarea industriei grele, cu pivotul ei, industria constructoare de mașini, ci capacitatea de a inova la nivelul tehnicii de vârf;

(Continuare în pag. 6)

(Continuare din pag. 5)

- schimbarea criteriului de apreciere a dezvoltării societăților (și țărilor) este firească la scară istorie, dar de câte ori se produce, faptul zguduieste din temeliile vechile structuri sociale, inclusiv învățământul. Ultima schimbare nu face excepție - avem sănătate și să fim martori ei, inclusiv ai consecințelor ignoranții acestui fapt de către țările comuniste (aceasta este cauza majoră, macroistorică, a prăbușirii lor). Se refac ierarhia statelor de pe glob din noul punct de vedere: țări cu venituri uriașe pe cap de locuitor (Kuwait-ul, de exemplu) sunt considerate subdezvoltate, se refac datele concurenței și colaborării dintre țări, culturi și popoare;

- ultima „schimbare de criteriu“ mută accentul dezvoltării de pe resursele materiale pe cele umane, căci a inova la nivelul tehnicii de vârf nu presupune rezerve minerale, nici giganți industriali și nici mase mari de populație, ci inteligență și creativitate (de masă și de excepție).

Din acest motiv, reforma școlară (și a societăților, în general) este de tip **antropologic**, în primul rând. De aceea, reforma socială, economică etc. implică școala în mod major, școala și vârstele mici, deoarece la nivelul lor se pun bazele saltului antropologic solicitat de

societatea modernă. De aici, nevoia de a transforma școala (învățământul de bază, în primul rând) din subsistem determinat al structurii sociale în „vârf de lance“ al dezvoltării întregului sistem social.

Din cele de mai sus rezultă nevoia de a relua dezvoltarea școlii românești în noua perspectivă, conținând procesul început după 1965, dar frânat treptat, până la înghetare, după 1971. Procesul acesta a început tot în anii '60 și în Occident, dar acolo nu a fost frânat și, firește, a progresat, iar azi suntem în situația de a prelua ceea ce s-a realizat valoros, în primul rând, în teoria și practica obiectivelor, în procedee de învățare a rolurilor sociale de către copiii de vârstă școlară mică, în domeniul auxiliarelor didactice etc.

De aici trebuie să tragem câteva concluzii, deoarece, fără acceptarea lor, reforma (nu numai la clasele I-IV) este lipsită de claritatea necesară încă de la început. Pe de altă parte, **diagnosa sistemului nostru de învățământ a avut unele slăbiciuni peste care abia acum se vede limpede că nu se poate trece.**

a. Prima reformă, de trecere de la societatea comunistă la cea postcomunistă, nu a fost făcută la timp și sarcinile ei au fost preluate de evoluția obișnuită a școlii, sub presiunea cerințelor exterioare ei.

b. Cea de a doua reformă (antropologică, în esență ei), care privește formarea în masă pentru inovarea la nivelul tehnicii de vârf în profesioni diferite abia începe și ea este necesară pentru a nu repeta eroarea comisă în trecut, aceea de a ignora istoria.

c. Sarcinile celei de a doua reforme nu se mai pot realiza spontan, pe cale evolutivă, decât cu mari riscuri, căci dacă - aşa cum se spune de fiecare dată când vine vorba de acest subiect în lumea științei - praful de pușcă se poate inventa pe baza experienței spontane, rachetele cosmice niciodată. Or, saltul ce se aşteaptă de la modernizarea învățământului, de la reforma lui, este de acest tip. Este vorba de o trecere, pentru a utiliza o altă comparație celebră, de la căruța de poștă la telegraf.

d. Dificultatea majoră a reformei în fața căreia ne găsim nu este obiectivă, ci subiectivă. Ea se referă la nevoia formulării și acceptării unor premise, care să fie solid fundamentate (în absența lor a trebuit să le formăm chiar în cadrul grupului de coordonare), la nivelul final de participare a cadrelor didactice pe care îl presupune (în ciuda situației dificile prin care trec școala și societatea românească în prezent), la acceptarea „transparenței“, fără de care nu se poate sconta pe participarea celor implicați de reformă.

**Tendințele actuale
în modernizarea
învățământului primar
fundamentează reforma**

Ciclul primar este încă segmentul cel mai stabil al învățământului. Totodată, acesta este și cel mai vechi, sub raport istoric disponând de un corp didactic cu tradiții puternice și pozitive. Generații după generații de învățători și de elevi s-au format și au format pe cele care le-au succedat, acumulând o experiență cu totul deosebită în domeniul instruirii.

El a fost bine gândit și teoric verificat în practică. S-a cerut de la el un rezultat precis, respectiv, realizarea primei alfabetizări, adică învățarea scris-cititului și socotitului și trebuie precizat că s-a achitat bine de

această sarcină, atât în trecut cât și în prezent. În multe privințe, învățământul primar a fost deschis către inovare, assimilând, de pildă, intuiția, odată cu introducerea realizărilor didactice intuiției, legată de numele lui I.A. Comenius, ori ideile Școlii Active privind apropierea învățării de nevoile dezvoltării copilului.

Și aici, ca și în trecut, ciclul primar se prezintă unitar și este tulburat serios de marile zvârcoliri ale școlii contemporane. Mai mult, structura ciclului, succesiunea claselor, timpul afectat pregătirii primare nu sunt atinse decât în unele țări, în cele mai multe acest segment al instruirii școlare dovedindu-se capabil să preia modernizarea fără schimbări dramatice.

(Va urma)

Lipsa de educatori și învățători calificați în școală rurală

Dr. MARIA COBIANU-BĂCANU,
Institutul de Sociologie al Academiei Române

Unul din fenomenele apărute în primii ani după evenimentele din decembrie 1989, ca urmare a democratiei și libertăților dobândite, a fost acela al exodusului cadrelor didactice: din rural în urban, de la o școală la alta în urban sau din învățământ în alte sectoare ale economiei naționale, în special în servicii. Acest fenomen amplu de la început, dar dobândind dimensiuni de anvergură pe măsura trecerii anilor, a determinat o reală criză de cadre didactice calificate în școală sătească românească.

Măsurile cu tentă reparatoare luate atunci - de a se apropia de familie și de locul de reședință cadrelor didactice care făceau naveta sau tinerii care erau „repartizați“ de către minister în diferite locuri din țară - benefice la nivel individual, întrucât au rezolvat anumite probleme personale, au fost mult mai păgubitoare la nivel societal, macro-social. Libertatea de a părăsi școala și de a se angaja oriunde la oraș în aceeași profesie sau în altă, de care au dispus cadrele didactice, s-a soldat cu mari probleme și grave consecințe pentru copiii din rural, rămasi uneori fără educator sau învățător și profesori și dați pe mâna unor persoane care învățau cu copiii metodica predării abecedarului, aritmetică sau a orientării discipline rămase neacoperite.

Nu putem să nu observăm aici un profund conflict de interese, conflictul dintre interesul personal, care l-a determinat pe individ să migreze, și interesul general, ce impunea grija pentru școală și menirea ei, de a educa și instrui copiii, conflict soluționat de indivizi în

favoarea lor.

Având în vedere acest fapt, este evident că acum se impune ca statul, societatea să rezolve interesele lor largi prin mijloace institutionale, în măsură să asigure școala cu cadrele calificate de care aceasta are nevoie. Dar calificarea cadrelor nu se poate realiza peste noapte. Exodul ce a avut loc în 1990-1992 și lipsa apariției a noi absolvenți în sate în acești ani au agravat criza de personal calificat din școli.

Analiza stării culturale a satelor începând cu școala și sfârșind cu căminul cultural, între ele amintind cinematograful, biblioteca, relevă un grav proces de de-culturalizare și des-intelectualizare, printre altele și datorită lipsei cadrelor didactice calificate, legate de sat și de tradițiile lui cultural.

Apariția Colegiului de Institutori de la Universitatea „Spiru Haret“, din cadrul Fundației „România de Mâine“, a fost considerată de părinții tinerilor, dar și de tinerii însăși care s-au decis să lucreze cu copiii, inițial ca suplinitori, o exceptional de bună cale de a se califica în profesie, chiar dacă pentru aceasta unii „trebuie să ia de la gură“ pentru a-și plăti taxele. Dar o fac. O fac cu plăcere și cu speranță că, învățând și pregătindu-se temeinic pentru examenele pe care trebuie să le dea, se vor întoarce la școală mai stăpâni pe ei și pe locul pe care-l ocupă.

Am constatat aceste stări de lucruri din multele discuții purtate în cele mai diferite colțuri ale țării, cu ocazia cercetărilor sociologice efectuate în ultimii 6 ani, cu cadre didactice, elevi, părinți, oficialități și intelectuali

Pregătirea institutorilor în Colegiile Pedagogice ale Universității "Spiru Haret"

ai satului. Toți așteptau cu încredere și speranță, întemeiată pe soliditatea cunoștințelor cerute și prevăzute de programele de învățământ, acreditarea Colegiului și recunoașterea muncii studenților și a cadrelor didactice, a pasiunii primilor de a se dedica școlii și nobilei ei misiuni, a pasiunii ultimilor de a servi țara cu oameni de care ea sunt nevoie într-un moment de criză al școlii românești.

Specialiștii de mâine, pentru societatea informatizată a mileniului următor, se formează de la grădiniță și din primii ani de școală. Dacă acești primii ani ai vieții de școlar nu sunt solid pregătiți, întreaga „construcție intelectuală“ va avea o slabă temelie sau „structură de rezistență“. **Calificarea cadrelor didactice pentru învățământul primar și preșcolar devine o necesitate de prim ordin.** Completarea Liceelor pedagogice cu Colegiul de Institutori este o inițiativă salutară pe care Ministerul Învățământului trebuie să-o susțină și să-o promoveze spre binele țării și al celor angajați în absolvirea lor.

În plus, aceste Colegii de Institutori au avantajul că pregătesc pe cei deciși să rămână în sate și să exercite această profesie.

Acreditarea și recunoașterea acestui Colegiu, după exigente criterii de evaluare, bineînțeles, se impune și dintr-o altă perspectivă, mai largă națională. După 1989, în Ardeal, mai ales în județele Covasna și Harghita, cu preponderență etnică maghiară, majoritatea cadrelor didactice s-au înscris în largul cercu al românilor intelectuali

care au părăsit sau au fost nevoiți să părăsească locurile de muncă datorită climatului psihosocial tensionat, de presiunile ce se crease. În acest fel, multe școli au rămas fără cadre didactice de etnie română care să predea în școlile, secțiile sau clasele de limba română. Copiii români din aceste școli, în lipsa unor învățători și profesori români calificați, au o slabă pregătire școlară. Multă născută în școlă, la fel de reală.

Normal ar fi să se creeze condiții favorabile ca tinerii români din aceste zone, sate să

fie orientați de Inspectoratele Școlare să urmeze școala pedagogică sau Colegiul de Institutori și, astfel pregătiți, să țină în continuare aprinsă candela romanismului acolo unde ea pălpăie să se stingă.

În plus, să evite ca limba română, limba vechilor cazani, să fie predată de maghiari, ca, de altfel, și istoria și geografia, și să suferă maltratarea pe care n-o merită. De pildă, stând de vorbă cu o directoare adjunctă de școală maghiară despre problemele satului și obiceiurile care se împrumută de la o etnie la alta, aceasta îmi povestea că „de Anul Nou, și copiii maghiari merg cu sorcova și «urăsc» pe la casele românilor“. În fapt, ea voia să spună că merg și „urează“ pe la casele românilor, dar, neavând simțul limbii, nu a distins între a ura și a ureaza - termeni diametral opuși.

Așadar, este nevoie de educatori și învățători români pentru întreaga țară, inclusiv pentru satele cu majoritate maghiară, astfel ca toți copiii țării, români, maghiari sau de alte naționalități, să fie învățați să ureze, și nu să urască, în dulcea limbă românească pe la casele oamenilor de sărbătorile Anului Nou.

„EDUCATIA“ se adresează cititorilor săi

Cititorii noștri sunt principalii colaboratori ai suplimentului revistei „Opinia națională“.

Conștiință că aceste pagini speciale își vor dovedi eficiența și rațiunea de a apăra numai prin valorificarea corectă a uriașului potențial de informație și opinii, care își au izvorul în rândurile atât de numeroase ale învățătorilor și educatoarelor de pe întreg cuprinsul țării,

ne adresăm tuturor celor care s-au dăruit cauzei bunei instruirii și educării copiilor din cursul primar și din învățământul preșcolar cu rugămintea de a ne scrie despre problemele muncii nobile pe care o desfășoară, despre doleanțele și năzuințele lor.

Așteptăm scrisorile dumneavoastră ca pe principalul izvor de vitalitate și calitate publicistică al suplimentului „EDUCATIA“.

Dimensiuni sociale ale toleranței

(Continuare din pag. 1)

Din acest punct de vedere, este relevant că în Constituția țării noastre se statusează, ca unul din principiile generale după care se conduce societatea românească și în lumina cărora se prezintă ea în lume, colaborând cu alte state, că „România este stat de drept, democratic și social, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile cetățenilor, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate”. (Art. 183).

Este de înțeles că o asemenea prevedere principală și generoasă, expresie a umanismului și solidarității umane, desemnează o realitate în devenire, configurația un proces social complex în care coexistă binele și răul, dreptatea și injustiția, interesul pentru colectivitate și dezinteresul egoist, preocuparea pentru mai binele tuturor și închisarea în „granițele” mai binelui individual, respectul pentru lege și ocolirea deliberată a legii, înțelegerea democrației ca teritoriu al drepturilor și îndatoririlor, dar și perceperea și practicarea ei după bunul plac. Asemenea stări de lucruri, doar schijate aici, se întâlnesc în multe domenii iar spiritul tolerant pe care îl au în vedere aceste considerații, nu vizează, în nici un caz, admiterea a ceea ce este negativ, îngăduință față de ceea ce este nepermis și principal nepermisibil. Orice abatere de la normele generale de comportament, orice încărcare a moralității și a legii

sunt nepermise, intolerabile și sancționabile într-o societate democratică, de drept, care promovează ca valori supreme demnitatea omului, drepturile, libertățile și îndatoririle sale.

Orice analiză, oricără de sumară, a proceselor socio-morale ale „transiției”, scoate în evidență, socio-psihologic vorbind, fajete social-negative și social-pozițive ale toleranței, fiind evident că a îngădui, a permite (o situație, un fapt), a admite, a suporta și chiar a trece cu vederea, adică a tolera pot avea semnificații și consecințe diametral opuse în raport cu obiectul, subiectul, faptul sau situația tolerate, cu impactul lor, constructiv sau neconstructiv (chiar distructiv), asupra vieții sociale, mai largi sau mai restrânse. Democrația reală, libertatea gândirii și a opiniei nu absolutizează și nu justifică în sine, în mod abstract nici toleranța, nici intoleranța, fiindcă toleranța față de un fenomen negativ este și poate fi la fel de dăunătoare ca și intoleranța față de un fapt, un fenomen sau o atitudine pozitivă, constructivă în plan social sau stimulatoare în plan individual. Are, în această privință, o semnificație aparte prevederea constituțională, potrivit căreia „libertatea conștiinței este garantată; ea trebuie să se manifeste în spirit de toleranță și de respect reciproc”. (Art. 29.2).

Conștiința generală, structurile ei, spiritul assimilativ-tolerant intră în sistemul de semnificații, de valori ale societății democratice, care se construiește prin învățare. Cum observa un analist social „capacitatele

de învățare dobândite mai întâi de membrii societății luă izolat sau de grupuri marginale intră, prin evenimentele de învățare exemplare, în sistemul de semnificații al societății. Structurile conștiinței și rezervele de cunoștințe colectiv împărtășite prezintă, în termenii cunoștințelor empirice și ai înțelegерii moral-politice, un potential cognitiv care poate fi folosit social”.¹¹

De altfel, situațile sociale moderne și viața democratică reală, cultura civică înaintată percep toleranța ca atitudine principal conciliantă, care acceptă ca alte persoane să-și exprime propriile convineri, adevărurile sau calea cea mai bună rezultând din confruntarea liberă a argumentelor, din proba practică. Literatura de specialitate citează adesea în legătură cu spiritul tolerant opinia lui Abraham Lincoln: „Detest modul vostru de a gândi, dar sunt gata să mor pentru a apăra dreptul vostru de a vă exprima”.

Văzută prin prisma considerențelor de mai sus și celor care vor urma, practica socială, viața social-politică din țara noastră de după 1989 au fost și sunt, în bună parte, marcate negativ de spiritul intolerant, de respingerea fără judecată și dialog a diverselor soluții, opinii sau convineri, atitudine însotită adesea de nerespectarea și încălcarea legii. Fenomenul s-a resimțit și se resimte păgubitor în economie, în viața socială, dar și în sfera culturii și învățământului, aspect asupra căruia se va opri articolul următor.

1) Jurgen Habermas, *Cunoaștere și comunicare*. Editura Politică, București, 1983, p. 503.

Poate fi evitată drama agriculturii românești

(Continuare din pag. 1)

Așa cum a demonstrat viața, erau și alte variante care ar fi păstrat realizările tehnice (compasarea terenurilor, complexele de creștere a animalelor); asemenea variante sunt oferite, bunăoară, de societățile agricole din Curtici (jud. Arad), Drăgănești-Vlașca (jud. Teleorman), Smirna (jud. Ialomița), Bucov (jud. Prahova) și, unde se recunoaște dreptul de proprietate și de ieșire din societate, iar veniturile membrilor societății se stabilesc în raport cu suprafața de teren cu care se participă și, separat, cu munca prestată.

Pe altă parte, viața a demonstrat că aceste echipe de experți și consulanți, ce provină din țări cu economie de piață, au căutat, totodată, ca România să devină o piață de desfacere pentru produse agro-alimentare și industriale, importate din țările lor de origine, deși asemenea produse se pot realiza și în jara noastră, iar menirea expertilor era să facă recomandări

de retehnologizare sau de dezvoltare a unor sectoare. Așa de exemplu, în unul din aceste studii de strategie și de dezvoltare a agriculturii, se ajunge la concluzia că România ar avea nevoie de 400.000 tractoare de diferite tipuri. Studiu respectiv, în loc să propună retehnologizarea și extinderea celor șase uzine de tractoare existente în țara noastră, propune să se importe tractoare. Aceasta ne face să considerăm că și recomandările făcute privind reconstituirea dreptului de proprietate asupra pământului, care a dus la pulverizarea proprietății în milioane de parcele, în timp ce în țările de origine a acestor experți se duce o politică de comasare a terenurilor agricole, au avut la bază gândul ca România să nu devină o țară exportatoare de cereale și produc agro-alimentare, și să concureze țările lor de origine. Deși suntem a 2-a țară din Europa, în ceea ce privește suprafața de teren amenajată pentru irigații, toate aceste studii ale experților străini, privind

In treacăt fie spus, și ROMCEREAL-ul (cu o capacitate de depozitare de 12 milioane tone cereale, dar cu o conducere managerială slabă, până în iunie 1995, când a fost schimbată), cu potențial mare de exportator de cereale, a fost pulverizat de guvern, la recomandarea unor experți străini, în spatele căror se află desigur cele patru companii transcontinentale ce se ocupă cu comerțul internațional de cereale și care nu doresc aparțința unui nou concurent.

În prezent, țăraniul are pământ, dar nu are mijloace proprii de producție și nici capital circulant sau acces la credite pe termen lung, fapt ce îl contrarâne pe proprietarul de pământ să-l arendeze și nu după mult timp să-l vândă, exact așa cum s-a întâmplat și după reforma agrară a lui Alexandru Ioan Cuza din 1864, ca și după reforma din 1918-1922. Ca atare, rezolvarea problemelor de bază ale agriculturii sunt, în primul rând, de natură tehnică, economică și de management.

Problemele pe care le ridicăm nu au pretensiona de a da cuiva lecții, dar derularea activităților de producție agricolă și de valorificare a roadelor muncii, ca și cele de creditare și de înzestrare tehnică, ne obligă să constatăm că nu avem încă o structură adecvată în sfera „serviciilor” de aprovisionare, creditare, înzestrare, ca și în cea a asistenței tehnice pentru exploatațiile agricole și că nu folosim nici experiența țării noastre dinainte de 1945 și nici pe cea a țărilor Uniunii Europene.

Dar asupra acestor aspecte ne vom referi mai pe larg în a doua parte a articolului nostru, dintr-un număr viitor al revistei.

**EDITURA MILITARĂ
și
UNIVERSITATEA ECOLOGICĂ**
vă invită la lansarea cărții
**SOCIOLOGIA
ESENȚIALĂ**
de dr. Nicolae Grosu

Lansarea - patronată de
acad. CONSTANTIN BĂLĂCEANU - STOLNICI,
președintele Fundației „Ateneul Român” - are loc
joi, 1 februarie 1996, orele 17,
la Cercul Militar Național,
Sala de conferințe.

Informații suplimentare la telefon:
613.74.68.

ORIENTUL MIJLOCIU pe calea păcii și cooperării

VALENTIN LIPATTI

Multă vreme, eforturile întreprinse de Statele Unite ale Americii în vederea reglementării pe cale pașnică a conflictului din Orientul Mijlociu au bătut pasul pe loc. Căci principaliii adversari au refuzat orice dialog și, ca atare, orice compromis. Israelul nu era dispus să recunoască Organizația pentru Eliberarea Palestinei, iar aceasta își propunea pur și simplu distrugerea Statului Israel. Amplasarea așezărilor de coloni israelieni în teritoriile arabe ocupate cu începere din 1967, acțiunile teroriste ale unor grupări palestiniene extremiste, ca și revolta populației palestiniene din Gaza și Cisiordania, cunoscută sub numele de „Intifada”, au făcut cu neputință ani de zile o soluționare pașnică a conflictului. Opsiunea „teritori contra pace”, preconizată de Washington ca fiind singura realistă și realizabilă, nu a găsit audiență decât la guvernul socialist al lui Yitzhak Rabin, cimprenă cu ministru său de externe, Shimon Peres, a pășit cu înțelepciune și curaj pe calea negocierilor cu O.E.P. și liderul ei, Yasser Arafat. Așa s-a putut ajunge, după cum se știe, la acordul istoric de la Washington din septembrie 1993 și la înțelegerile care i-au urmat în vederea convenirii modalităților practice de aplicare a hotărârilor de principiu adoptate. Instalarea administrației palestiniene autonome în Gaza și în principalele orașe din Cisiordania a marcat înfăptuirea procesului de pace, și aceasta în pofida opoziției dreptei israeliene, ca și a acțiunilor teroriste continue de organizațiile palestiniene fidele integrismului islamic. Mai apoi, normalizarea deplină a relațiilor dintre Israel și Jordania a însemnat, fără doar și poate, un pas important în direcția consolidării procesului de pace.

La 4 noiembrie 1995, asasinarea mișelească a premierului Rabin a întrerupt, cu brutalitate acest proces, care părea să fie compromis pentru o lungă perioadă de timp. Dar iată că Shimon Peres, în noua sa calitate de prim ministru, continuă cu hotărâre opțiunile cabinetului Rabin și, cu ajutorul decisiv al Statelor Unite, reia negocierile cu Siria, care s-a dovedit a fi fost adversarul cel mai dificil. Tratativele dintre Israel și Siria, ce se desfășoară în prezent în S.U.A., lasă să se întrevadă posibilitatea încheierii, într-un viitor nu prea îndepărtat, a unui acord menit să reglementeze contenciosul dintre cele două țări și, în primul rând, problema Înălțărilor Golani. Dacă o astfel de înțelegere atotcuprinzătoare va putea să se

Costul unui abonament trimestrial este de 3600 lei. Plata abonamentei se face prin mandat poștal sau dispozitive de plată pe adresa: Fundația „România de Mâine”, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sectorul 4, București. Cont 451.00.972 - B.C.R. - S.M.B. Abonamente se pot face și prin oficile poștale din întreaga țară.

Revista „OPINIA NATIONALĂ” se află înscrisă în Catalogul de presă „RODIPET” la poziția 2111. Cittorii din străinătate se pot abona prin „RODIPET” S.A. - P.O. BOX 33-57, Fax 0040-1-3129432 sau 3129433, telex 11995 - Piața Presei Libere nr. 1, Sector 1, București - România. REDACTIA SI ADMINISTRATIA: București, Palatul Sporturilor și Culturii, Parcul Tineretului, Sector 4. Telefon: 330.68.45

UNIVERSITATEA "SPIRU HARET"

Contur publicistic

Azi vă prezentăm:

FACULTATEA DE FILOSOFIE ȘI JURNALISTICĂ

Con vorbire
cu
prof. dr.
GHEORGHE CAZAN,
decanul
Facultății
de
Filosofie
și Jurnalistică

bine așezat, pus acolo unde sensul poate fi mai adecvat pus în evidență. Mulți dintre ei au fost și jurnaliști, editori de ziar sau de revistă. Mă gândesc la T. Maiorescu, C. Rădulescu-Motru, C.D. Gherea, Lucian Blaga, Nae Ionescu, N. Bagdasar etc. etc.

S-a putut constata că învățământul filosofic - de atâtea ori lovit năpraznic de către forțe orabe ale unei istorii care nu stătea nici ea prea bine cu vederea luminii - se aplicau, iarăși, și tot cu sănătate, lovituri ce se voiau a fi devastatoare. Niște oameni care niciodată în viața lor nu călcaseră pe coridorul vreunei facultăți s-au trezit mentorii, judecători și călări ai filosofiei - toate aceste trei ipostaze fiindu-le proprii în același timp și nicidem succesiiv. Să fii mentor, judecător și călăru este o performanță rar întâlnită care, însă, pe meleagurile noastre culturale, face figură de prezență permanentă.

Aș sublinia că și în urmă cu cincizeci-săzeci de ani s-a vorbit despre inexistența filosofiei românești sau despre o filosofie românească doar ca expresie minoră, chiar decăzută, a strălucirii filosofilor occidentale. Se înțelege că învățământul filosofic românesc a fost declarat, din înălțimea acestei judecăți lipsite de un elementar simț al istoriei reale, ca nul. El a existat, s-a spus, dar ca antiințvățământ, o scoală neșcoală, o mizerie a mizeriei învățământului românesc în general. Este bine cunoscută afirmația lansată, cu vehemență stalinistă, cum că la facultatea de filosofie nu s-a făcut filosofie.

Am crezut că filosofia românească, cu istoria ei, ca și învățământul filosofic românesc, au avut și un mari și îndelungate tradiții ilustrate de opera lui D. Cantemir, a iluministilor, I. H. Rădulescu, N. Bălcescu, T. Maiorescu, V. Conta, C. D. Gherea, C. Rădulescu-Motru, P.P. Negulescu, Ion Petrovici, L. Blaga, Mircea Florian, M. Eliade, C. Noica etc.

De la Maiorescu încoace, toți filosofii români menționați, și ar trebui să adăugăm și pe alții, au avut o mare pasiune pentru **eseu** și implicarea filosoficului în treburile lumii. **Stilul** a fost în așa măsură o preocupare pentru ei, încât lucrările lor, sau cea mai mare parte a lor, au avantajul scrisului frumos, al cuvântului

conduceți în acest an universitar, 1995-1996, după obținerea autorizației de funcționare provizorie?

R. - Facultatea de Filosofie și Jurnalistică are ca esență a ei un proces de instrucție cumulat cu unul de educație. A face învățământ azi, adică un învățământ filosofic și jurnalistic, înseamnă a aduce din locuri și timpuri diferite, precum și din cele ale tale, gândire, stil, **spiritul investigator, aspirații** care s-au legitimat în variate moduri, dezbatere care s-au imprimat culturii ca factori propulsori, măreția culturii filosofice, îndoileile ei, nedumeririle și interogațiile care au urmărit-o, dar și ceea ce frâmântă omul cel de toate zilele. Filosofia este și, cum zicea Platon, pentru a coborî la „cei de jos”, spre a nu uita de ei. Dar, astfel, ea este și în întrebarea care ar vrea să știe atâtea lucruri despre oameni. Instrucția bună educă bine, cu toate că, pe de altă parte, sunt oameni extrem de instruiți, dar complet needucați.

Există și o dimensiune a facultății ușor sesizabilă: comunicarea sufletească între profesorii și studenții. Cred că a început să se constituie, la studenții de la această facultate, sentimentul apartenenței la o instituție care cul-

tivă valori în folosul valorizării superioare a conștiinței proprii. Facultatea capătă, prin studenții și profesorii ei, un statut **distinct**, ceea ce reprezintă un fenomen demn de apreciat.

Autorizația ce ni-a dat trebuie apreciată și vrem să onorăm. Este felul meu de a răspunde colegilor care au gândit mereu despre nevoia alternativei și a unui alt posibil răspuns la logica dezvoltării.

I. - Ce exigențe credeți că implică, în prezent, ridicarea pe o nouă treaptă, superioară a pregătirii teoretice și practice a studenților Facultății de Filosofie și Jurnalistică, astfel ca această pregătire să răspundă tot mai bine cerințelor actuale și de viitor ale societății românești?

R. - Exigențe? Numeroase. Dar, pe scurt: calitatea procesului de învățământ, a profesorilor, în primul rând. Nu se va face nici un fel de rabat în aceste privințe. Dacă cineva își închipuie că a face un curs înseamnă doar efort minim și spălă de cultură se înșeală și, prin urmare, nu are ce căuta aici. În al doilea rând, exigența față de calitatea pregătirii studenților. Îi vrem competitive, culti și de aceea exigența va fi sporită. Formula „am plătit, știu carte” este abe-

rantă. Cine vine cu ea, dacă nu se convinge rapid de absurditatea ei, rămâne cu ea, dar dincolo de sălile facultății. Avem a gândi mereu planul de învățământ, modernizarea procesului de învățământ. Avem nevoie de dezvoltarea bazei materiale. Vrem să înființăm un post de radio al facultății, ca element al bazei materiale, și am înaintat, în acest sens, conducerii Fundației, un plan detaliat și, credem, suficient de întemeiat. Sperăm să avem succes.

Cât despre concordanța cu „cerințele actuale”, suntem preocupați să cunoaștem aceste cerințe, să le știm, pentru că mulți vorbesc despre cerințele actuale, dar stau cu gândul la nimic sau la trecut.

I. - Care sunt preocupările actuale ale Facultății pe linia dezvoltării activității de cercetare științifică atât a cadrelor didactice, cât și a studenților?

R. - Cercetarea? În învățământul superior de azi (de la noi, firește) cercetarea este mimată.

Cât despre Facultatea de Filosofie și Jurnalistică, avem un plan de cercetare cu tema: „Spiritualitatea românească în perioada interbelică”. Se va solda, acest plan, cu o lucrare de proporții.

(R.)

